

1872-1892 A bihari ev. ref. egyh. közp. hivatala

AZ ÉRMELLÉKI
ev. ref. egyházmegye

1892. augusztus hó 9-én

Székelyhidon tartott közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

NYOMATOTT
KOHN SÁMUEL GYORSSAJTÓJÁN SZÉKELYHIDON.

Az érmelléki ev. ref. egyházmegye

1892. augusztus hó 9-én

Székelyhidon tartott közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

AZ ÉRMELLÉKI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1892. AUGUSZTUS HÓ 9-ÉN

SZÉKELYHIDON TARTOTT KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Szöke János esperes és **Fráter Imre** egyházmegyei
gondnok elnöklete alatt.

JELLEN VOLTAK:

TANÁCSBIRÁK:

Egyházi részről:

Világi részről:

Nagy István
Thamássy Lajos
Vecsey Sándor
Szathmári Sándor
Marjai Péter

Garán Dániel
Draveczky Béla
Fráter Béla
Konrád László

JEGYZŐK.

Thamássy Lajos
Marjai Péter

Garán Dániel
Váradi Soma

b.) **Egyes egyházak képviselői:**

Diószeg: Molnár János l. p. Kecskés János t.

Bagamér: Bányai László l. p. Ásztai Sándor k.

Félegyháza: Végh Lajos l. p. Nagy József t. Seres János t.

A.-Abrány: K. Szabó József l. p.

M.-Petri: Szathmári János.

Kécz: Balog Imre.

Ér-Tarcsa: Kalas István l. p. Fier Sándor g.

- Vajda*: Magyar Gábor l. p. Kalas Sámuel t.
Ap.-Keresztur: Csuka Ferencz l. p. Lipcsey Ignác t.
Micske: Rác Lajos l. p. Kóródi Bálint g.
Almosd: Bajza Antal l. p. Schleinig Gábor t. Kerekes J. g.
Albis: ifju Bereczki Imre g. Molnár Antal t.
Adeny: Jakab József l. p.
Gálos-Petri: Fazekas Mihály l. p. Csutoros Elek s. l.
Szabó János g.
Kóly: Egeressi Imre l. p. Debreczeni Ferencz t.
Csokaly: Simon Elek l. p.
Uj-Léta: Lénárt Péter l. p. Molnár József g.
Kakad: Csontos László l. p.
Ér-Semlyén: Végh József l. p.
H.-K.-Szt.-Miklós: ifju Szabó József l. p. Ölyüs Lajos t.
Ér-Köbölkút: Torma Károly l. p. Gellért Ignác t.
Székelyhid: id. Szabó József l. p. Borbély Lajos t.
Kis-Kereki: Bessenyei Imre s. l. Hajdu József t.
Asszonyvására: Kovács József g.
Ér-Olaszi: Erdei Imre g.
H.-K.-Szent-Imre: Erdei Lajos g.
Ér-Keserü: Fazekas Imre l. p. Vass Károly e.
Szt.-Jobb: Bán Sándor l. p. Mikó István k.

Ezekon kívül számos hallgató.

Egyházi elnök Szöke János esperes Istenhez emelt buzgó imája után, hálás szívvel megemlékezvén Istennek atyai jószágáról, melynek köszönheti különösen a mult egyházmegyei közgyűlés után felette meggyengült egészségének annyira lett helyreállítását, hogy e közgyűlésen megjelenhetett, majd örvendező szívvel üdvözölvén a betegségéből szintén felépült s oldata mellett ismét megjelent világi elnök társát, egyházmegyénk szeretve tisztelt gondnokát, — végül üdvözölvén az egész tanácsbirói kart, a szép számmal megjelent lelkészeket, tanítókat és képviselőket, a gyűlést a jelenlevők éljenzése között megnyitja.

I. Világi elnök Fráter Imre egyházmegyei gondnok elöadja, hogy mint mindenki előtt tudva van, egyházmegyénk a többi egyházmegyék nagy részével egyezőleg — a 10 éves tisztújítást léptette életbe 1883-ik év tavaszán, és így most működő tisztikar megbízatásának ideje ez évvel lejár.

Hogy tehát az új választás eszközzésére elég idő legyen megbízatása szerint ezennel bejelenti az egyházmegyei egész tisztkarnak lemondását, azon kijelentéssel, hogy míg az új tisztkar megválasztva s hivatalába beállítva nem lesz, az egyházmegye ügyeinek vezetését a jelenleg működő tisztkar kötelességének ismerendi s felhívja közgyűlést az új választás előkészítésére.

Ezután a választás helyes előkészítésére s keresztülvitelére indítványozza egyh. m. gondnok, hogy már e közgyűlésből hivassanak fel jegyzőkönyvileg egyházmegyénk egyházai, miszerint az egész tisztkarra és pedig esperesre egyházmegyei gondnokra, 5 egyházi s 5 világi tanácsbíróra, 2 egyházi s 2 világi jegyzőre, szavazataikat egy ivre állítsák össze, s szabályszerűleg elkészítve küldjék be az esperesi hivatalba f. év október hó 1-ső napjáig bezárólag. Az ekként elkészített s beküldött szavazatok felbontására megvizsgálására s összeszámolására választassék e közgyűlés által egy bizottság az esperes elnöklete alatt s e bizottság hatalmaztassék fel, hogy ha valamely tisztségre az első szavazással általános többséget senki sem nyerne, a 2-legtöbb szavazatot nyert egyént kitűzve új szavazást rendeljen el s az eredményről jelentését terjessze be az ez év őszén még megtartandó egyházmegyei közgyűlésre.

A tisztkarnak egyházmegyei gondnok által bejelentett lemondását a közgyűlés elfogadja, az új választás előkészítésére s keresztülvitelére tett indítványát egyházmegyei gondnoknak egészben magáévá teszi s annak értelmében felhívja az egyházmegye összes egyházait, hogy szavazataikat az egész tisztkarra egy iven szabályszerűleg elkészítve f. év október 1-ső napjáig a rendes birság terhe alatt adják be az esperesi hivatalhoz. A beadandó szavazat levelek felbontására, megvizsgálására s összeszámolására az esperes elnöklete alatt Fráter Béla v. t. Konrád László v. t. s Fazekas Imre ér-keserüi, Bányai László bagaméri lelkészekből hozzájokadván még jegyzőül Végh József ér-semjéni lelkézt, egy bizottságot választ.

Az ekként megválasztott bizottságot felhatalmazza s illetőleg utasítja közgyűlés, hogy ha valamely tisztségre senki sem nyerne általános sza-

vazat többséget az első szavazással, a két legtöbb szavazatot nyert egyént kitűzve, új szavazást rendeljen el, s az eredményről jelentését az őszi közgyűlés elé terjessze be.

Végül Marjai Péter nagylétai lelkész tolmácsolta az egyházmegye legmélyebb elismerését és köszönetét az elnökségnek a bölcs kormányzásért a tanácsbírói s jegyzői karnak a lelkiismeretes munkálkodásért, melynek tulajdonítható, hogy egyházmegyénk a lefolyt 10 év alatt ismét előbb haladt kitűzött magasztos célja a benső vallásosság tiszta erkölcsiség és józan népnevelés terjesztésében.

2. Fráter Imre egyházmegyei gondnok ur, mint zsinati képviselő szükségesnek véli felemlíteni egyházmegyei gyűlés előtt, hogy részint családi gyásza — szeretett neje közbejött halála — részint betegeskedése miatt a zsinati tárgyalásokon nem jelenhetett meg, helyettessének Konrád László zsinati képviselőnek a gyűlés színe előtt köszönetet mond, egyszersmind kijelenti, hogy ha egészségbeli körülmények nem akadályozzák, a zsinat őszi folytatólagos tárgyalásain személyesen óhajt megjelenni.

A kijelentés tudomásul vétetik.

3. Olvastatott Szőke János esperes hivatalos jelentése a folyó év április havában tartott tavaszi egyházmegyei közgyűlés óta általa végzett ügyekről, a mint következők:

Nagytisztelätü és tekintetes egyházmegyei közgyűlés!

A folyó év április hó 20. napján tartott egyházmegyei közgyűlésünk óta elnökileg a következő közérdekű ügyekben intézkedtem:

1-ör. Minden a ft. püspöki hivatalunktól hozzám érkezett rendeleteket köröztettem.

2-ör. A baldácsi alap jövedelméből egyházmegyénket illető két évi jutalékot egyházmegyénk házi pénztárába beszolgáltattam.

3-ör. A méltóságos konvent által, egyházunk és lelkészeink gyámolítására kiutalt és kezeimhez a conventi jegyzőkönyv értesítése szerint áttett segélypénzeket, az illetőknek megküldöttem.

4-er. A bályoki és telsőábrányi egyház és lelkészek között létre jött hivatal cserét ideiglenesen megerősítettem, s az átköltözéseket jóváhagyás reményében engedélyeztem.

5-ör. Az oklevéllel nem bíró, de rendes tanítói állásban levő tanítóinkat, az egyházkerületi végzés értelmében, a folyó hó végén tartandó vizsgán leendő megjelenésre, hivatali kötelességem szerint komolyan felhívtam.

6. A közelebb tartandó egyházkerületi gyűlésünk határidejét közzé tettem, a lelkészi vizsga és felavatásra menni kötelezett tiszteletes atyafiakat az illető helyen leendő megjelenésre felhívtam.

7-er. Hegedüs Bertalan micskei és Szoboszlai Sándor értarcsai tanító uraknak, tanítói hivatalukról lemondását tudomásul vettem, és az egyházak részére a szabad választást engedélyeztem.

Mindezeknek tudomásul vételét illetve megerősítését tisztelettel kérem.

Kelt Ér-Mihályfalván 1892. augusztus 7-én.

SZŐKE JÁNOS
esperes.

A jelentés helyeslőleg tudomásul vétetik s az abban foglalt intézkedések megerősítettnek.

4. Olvastatott a folyó évi egyházlátogatásról szóló esperesi jelentés a vizsgálat alkalmával beszédett különféle pénzekről szóló kimutatással együtt a mint itt következik:

Nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlés!

A kánon szerű egyházmegyei egyházlátogatás ez évben, betegségem miatt, az általam felkért nagytiszteletű tanácsbíró és tiszteletes iskolai kör látogató urak által, Junius hó végén hat körben a következő renddel teljesített: nt. Nagy István és Magyar Gábor urak a félegyházi, vajdai szent-imrei, szent-Jobbi, kólyi, csokalyi egyházainkban jelentek meg. nt. Thamássy Lajos és Torma Károly urak: a székelyhidi, szent-miklósi, köbölkúti, olaszi, kereszturi, vedresábrányi, m.-petri egyházakban. nt. Szathmári Sándor és Mólnár Mihály urak, a margittai, felső-ábrányi, bályoki, széplaki, micskei, tóti poklosteleki egyházakban. nt. Vecsey Sándor Szabó Mihály urak az ér-adonyi, ottományi, szalacsi, kéczi, bogyoszlai, albisi egyházakban. tiszt. Ablonczy József és Fazekas Imre urak az ér-mihályfalvai, piskolti, gálos-petri,

ér-tarcsai, keserüi egyházakban. nt. Marjai Péter és Bányai László urak a diószegi, n.-létai, uj-létai, kokadi, álmosdi, bagaméri egyházakban.

A hozzám beérkezett jelentések szerint egyházainkban rend béke, szellemi és anyagi előhaladás észleltetett kivéve az uj-létai, és bályoki egyházakat a hol a lelkészek ellen vád emeltetett, azonban Bályokon lelkészi csere által a baj orvosoltatott az uj-létai vizsgálkodás pedig most fog bírói ítélet által megoldatni.

A vallás erkölcsi állapot a jelen anyagi jellemű korban, kielégítőnek mondható, sőt több egyházainknak vallásos buzgósága dicséretes az Isteni tiszteletek vasárnap és ünnepnapokon reggel népesek több egyházainkban vasárnap délután is elég számosan vannak, Káté és Biblia magyarázatok tartatnak, a hétköznapi reggeli imák tartása csak igen kevés egyházban, és csak a legnagyobb dolog időben marad el.

Az úri szent vacsorával élés gyakoroltatik a népbűnök a káromkodás verekedés részegeskedés és tolvajlások ritkában fordulnak elő s általában a nép szelidülése erkölcsi mivelődése örvendetes előhaladást mutat.

A rajongó képmutatáson alapuló nazarenizmus, egykét egyházban, a semmivelbíró, dologtalan ábrándozó, és kiesapongásaik után megtérést, szenteskedést szinlelők között fordul elő.

A vasárnap illendő megtartása a munka szünetet rendelő törvény életbe léptetése óta dicséretesen halad elő.

A törvénytelen születések csak igen ritkán, leginkább a cselédek s költözködő napszámosok között fordul elő.

A vad vagy külön elő házasságok szünek s részint a törvényes házassági egybekelések, vagy elválások által orvosoltatnak.

A minden napi és ismétlő iskolázás örvendetes elő haladást mutat, több egyházakban községi ipariskolák is állittattak, az értelmes, módszeres tanítás terjed, a kitünő dicséretes tanítók, s általában a jó iskolák száma szaporodik; — mint ez a majdan esatolandó statistikai adatokból látható leendő.

Mind ezeknek, valamint az ide esatolt különböző czélokra begyűlt pénzeknek táblás kimutatását is tudomásul venni, a szükséges intézkedéseket megtenni, tisztelettel kérem.

Kelt Er-Mihályfalván 1892. Augusztus 7-ikén.

SZÓKE JÁNOS
esperes.

Az érmelléki ev. ref. egyházmegyében az 1392. évben tartott kánonszerű egyházi látogatásról beszéde-
s az egyházkerület házi pénztárába beszolgáltatott pénzek táblás kimutatása.

Az egyház neve	Egyházker. közigazgat. költség.		Zsinati	Konventi egyedőkönyv ára		Reform segély		Fő kora átalakításra		Főiskola új építésre		T. pénze- zetl.		Tiszta kép z. kére		Szegény a. w. ókának		Egyházker. háztár		Zsin. n. 50 Iskolai 15 Jubil. 10	
	frt	kr		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Ábrány (alsó)	1	12	—	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	—
M.-Petri	1	55	—	73	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	—
Ábrány (fel)	2	50	1	25	—	35	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	15
Ér-Adony	4	45	2	23	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	75
Albís	7	74	3	87	—	15	—	—	—	—	—	50	—	20	—	20	—	—	25	—	75
Álmosd	12	58	6	29	—	35	—	50	—	—	—	25	—	25	—	15	—	—	—	—	75
Asszonyv.	9	83	4	92	—	15	—	20	—	—	—	50	—	20	—	20	—	—	25	—	75
Bagamér	18	25	9	13	—	35	—	—	—	—	—	25	—	—	—	25	—	—	—	—	75
Bályok	6	15	3	08	—	35	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	25
Bogyoszló	7	58	3	79	—	15	—	—	5	4	—	20	—	—	—	20	—	—	25	—	75
Csokaly	7	81	3	91	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Diószeg	48	46	24	23	—	70	—	0	33	—	—	1	—	50	—	50	—	—	—	—	1 50
Félegyháza	9	72	4	86	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Keserű	11	94	5	94	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Keresztur	1	69	—	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	10
Köbölkut	10	10	5	05	—	—	—	—	—	—	—	20	—	20	—	50	—	—	—	—	60
Kóly	6	79	3	40	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Kécz	3	—	1	50	—	15	—	—	—	—	—	50	—	20	—	—	—	—	25	—	75
Kereki	8	02	4	01	—	15	—	—	15	75	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	75
Kokad	7	01	3	51	—	35	—	—	15	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
N.-Léta	34	52	17	26	—	35	—	—	—	—	—	50	—	—	—	20	—	—	—	—	75
Uj-Léta	7	68	3	84	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Micske	7	—	3	50	—	35	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	25
Margitta	20	—	10	—	—	35	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	75
Mihályfalva	27	—	13	50	—	15	—	50	—	—	—	50	—	50	—	—	—	—	—	—	75
Olaszi (ér)	5	51	2	76	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10	—	10	—	—	25	—	75
Ottomány	8	55	4	28	—	15	—	—	15	75	—	50	—	—	—	50	—	—	25	—	75
G.-Petri	7	10	3	55	—	15	—	50	6	30	—	1	—	50	—	40	—	—	—	—	75
Piskolt	7	50	3	75	—	15	—	10	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Poklostelek	4	50	2	25	—	35	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	25
Semlyén (ér)	12	75	6	38	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Szalacs	18	51	9	26	—	15	—	50	29	40	50	—	50	—	50	—	40	—	25	—	75
Szent-Jobb	3	19	1	60	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Szent-Imre	9	33	4	67	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Szent-Miklós	8	15	4	8	—	—	—	—	—	—	—	20	—	10	—	10	—	—	—	—	75
Székelyhid	23	21	11	61	—	—	—	—	—	—	—	40	—	30	—	30	—	—	—	—	75
Széplak	10	83	5	42	—	35	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	75
Tarcsa	4	23	2	12	—	15	—	—	6	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Tóti	6	60	3	30	—	35	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	25
Vajda	6	41	3	21	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Összesen	418	86	209	45	—	7 90	—	6 70	137	79	50	—	7 10	3 55	4	—	4 75	—	24	85	—

Ki mutatás

az érméi-ki cv. ref. egyházmegyében az 1892-ik évi egyházkö-
 gatáskor beszédett s az egyházmegyei lázi pénzárba befizetett
 pénzekről.

Sor- szám	Egyházak neve	Egyházmegyei közigazgatási székhely		Eszteresi napj díj		Egyházmegyei jegyzőkönyv ára		Rekebelezési díj	
		frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.
1	Albis	5	81	2	—	1	—	—	—
2	Álmosd	9	42	3	—	—	95	—	—
3	Also-Ábrány	—	84	1	—	—	—	—	—
4	Monos-Petri	1	17	—	—	—	—	—	—
5	Apát-Keresztur	1	25	1	—	—	—	—	—
6	Asszonyvásár	7	38	3	—	1	—	—	—
7	Bagamér	13	69	3	—	—	95	—	—
8	Bályok	4	62	3	—	1	—	—	—
9	Bihar-Dioszeg	36	30	4	—	1	90	—	—
10	Bihar-Eélegyháza	7	29	2	—	—	—	—	—
11	Bogyoszló	5	69	3	—	1	—	—	—
12	Csokaly	5	86	3	—	—	—	—	—
13	Adony	3	34	1	—	1	—	—	—
14	Keserű	8	58	3	—	1	—	—	—
15	Köbölkút	7	58	3	—	—	—	—	—
16	Mihályfalva	20	25	4	—	1	—	—	—
17	Olaszi	4	12	2	—	—	—	—	—
18	Semjén	9	56	3	—	1	—	—	—
19	Tartsa	3	17	2	—	1	—	—	—
20	Felső-Ábrány	1	88	2	—	1	—	—	—
21	Gálos-Petri	5	33	2	—	1	—	—	—
22	H.-K.-Szt.-István	7	—	3	—	—	—	—	—
23	H.-K.-Szt.-Miklós	6	12	2	—	—	—	—	—
24	Kokad	5	25	2	—	—	95	—	—
25	Kécs	2	25	1	—	1	—	—	—
26	Kis-Kereki	6	01	3	—	1	—	—	—
27	Kély	5	10	2	—	—	—	—	—
28	Margitta	15	—	4	—	1	—	—	—
29	Micske	5	25	3	—	1	—	—	—
Lapösszeg:		216	11	70	—	19	85	—	—

Sorszám	Egyházak neve	Egyházmegyei közizgatási czélra		Esperesi napi díj		Egyházmegyei jegyzőkönyv ára		Bekebelezési díj	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr.
	Nagy-Léta	25	29	4	—	—	95	—	—
30	Ottomány	6	42	3	—	1	—	—	—
31	Piskolt	5	53	2	—	1	—	—	—
32	Poklostelek	3	38	3	—	1	—	—	—
33	Szalacs	13	89	4	—	1	—	—	—
34	Székelyhid	17	40	3	—	—	—	—	—
35	Szent-Jobb	2	40	2	—	—	—	—	—
36	Széplak	8	17	3	—	1	—	—	—
37	Tóti	4	95	3	—	1	—	—	—
38	Uj-Léta	5	76	2	—	—	95	—	—
39	Vada	4	81	2	—	—	—	—	—
40	A poklosteleki egyház	—	—	—	—	—	—	—	—
41	Farkas Sándor tanító	—	—	—	—	—	—	4	—
	Farkas Sándor fizetett	—	—	—	—	—	—	4	—
42	Kágyi József tóti tanító	—	—	—	—	—	—	—	—
43	az uj-létai, poklosteleki és tóti egyházakla lett bekebelezésére fizetett	—	—	—	—	—	—	8	—
	összesen:	313	11	101	—	27	65	16	—

Statisticai adatok az érmelléki ref. egyházmegyéről az 1892 évi
 egyházlátogatási értesítőkből, az 1891-ik évet illetőleg.

Lélek szám	43,560	
Anyá egyház	39	
Leány egyház	1	
Fiók egyház	52	
Született	2450	
Meghalt	1710	
Uj házas	410	
Konfirmáltak	825	
Áttértek	34	
Kitértek	15	
Lelkészek	40 s. 5	- 45
Tanítók rend.	63 s. 6	- 68
Kitünő tanítók	20	
Jeles	32	
Elegendő	10	
Nem elegendő	6	
Fiukat tanít	23	
Leány	17	
Vegyes	28	
Okleveles	28	
Igazolt	20	
Kibocsátott	18	
Kibocsátás nélkül	90	
Állandó	2	
Ideiglenes	54	
Segéd	28	
Összes fizetés	25, 60	
Tanterv	A. 2. B. 18. C. 48	- 68
Minden napi iskolás	4800	
Ismétlő	1,230	
Iskola köteles fi	2860	} 5460
„ „ leány	2600	
Iskolába feljár fi	2670	} 4920
„ „ leány	2250	
Iskolát idő előtt elh.	140	
Iskolába u. járt	110	
Más vall. ker.	80	
Mózes vall.	70	
13—15 évig	1850	
Ezekből feljár	1230	

Tantermek	65
Jó 19, kiel. 37, türhető 8, rosz 1	65
O-szes kiadás	32,890 frt

5. Az esperesi jelentés meghallgatása után Marjai Péter mint *egyk egyházi látogató, tanácsbíró előadja*, hogy a jelentés nagy általánosságban hű képét adja ugyan az egyházmegye anyagi és erkölcsi állapotának, de szerinte, bizonyos tekintetben, szükség, épen a jó rend érdekében, a részletek közzé is betekinteni s egyes sötétebb pontokat is megvilágosítani, hogy azok jövőben a világosság jótékony hatásától átalakítva kedvezőbb szint nyerjenek s ne legyenek többé sötét pontok. Ilyeneket, különösen, a vezetésünk alatt álló legnagyobb fontosságú téren a népnevelés, az iskolai oktatás terén találhatni, így p. o. míg a nagy létaí kör többi egyházaiban örvendetes, mondhatni gyönyörködtető jelenségekkel találkozunk, addig az álmosdi és új-létaí egyházakban botrányos hanyagság uralkodik. Álmosdon a körülbelöl 100 tanköteles közül a fiiskolában 14, a leányiskolában 11 növendék találtatott, Uj-Létán 159 iskolaköteles gyermekből 23 fi és 15 leány volt a vizsgálaton jelen s a tanítók őszinte beismerése szerint ez így tart tavasz óta, ez aztán az oka, hogy a feltett kérdésekre alig adott egy két növendék türhető feleletet. E két helyen ez évi iskolai oktatás semmitérőnek mondható. Ily állapotokat többé türni nem szabad; hogy várható olyan nemzedéktől vallásosság, egyháziasság, mely iskolai oktatásban nem részesül? Indítványozza ennél fogva, hogy az álmosdi és új-létaí egyháztanácsok előtt fejezze ki az egyházmegye rosszalását a jelzett botrányos iskolai állapotok miatt, szigoruan figyelmeztesse az egyházi elnökséget, különösen a tanítókat, hogy e sajnós állapotokat minden körülmények közt megszüntessék s a következő egyházi látogatás alkalmával teljes számu, kellően oktatott növendékek várják az egyházmegye vizsgáló küldöttségét.

Hasonló értelemben szól Szathmári Sándor egyházlátogató, tanácsbíró, ki a tóti és micskei egyházi elnökséget és tanítókat kívánja jegyzökönyvi kivonaton figyelmeztetni, ugyszintén Nagy István tanácsbíró, ki a szentjobbi iskola elhanyagolt szellemi állapotára s Félegyházán azon eléggé megnemrövható botrányos körülményre hívja fel a figyelmet, hogy a temető, törvény és kegyelet ellemére s minden jó érzés felháborítására, legelőképen hasz-

náltatik, a halottak siri álmát száguldó állatok tombolása zavarja.

Mind e szomorú jelentéseket mély megdöbbenéssel fogadja az egyházmegyei gyűlés, a halottak felett megütközésének ad kifejezést s határozatilag kimondja, hogy az álmosdi, új-létai, tóti, micskei, szent-jobbi egyházi elnökségek és tanítók, a népoktatás terén reájok váró kötelességeknek szigorú felelősség terhe alatt megfelelni igyekezzenek, iskoláik szellemi állapotát a kor követelménye szerinti színvonalra fejlesszék, Álmosd a leánytanítói állást alkalmas rendes tanítóval töltsse be. A félegyházi presbyteriumot pedig komolyan figyelmezteti, hogy a temető közlegelőként való használatát fegyelmi vizsgálat terhe alatt azonnal szüntesse meg s a sírban pihenők nyugvóhelye iránt komolyabb figyelmet s tiszteletteljes kegyeletet tanúsítson. E határozat — nevezett egyháztanácsok előtt leendő felolvasás végett — mindenik helyre külön kivonaton megküldetni határozatott.

6. Esperesi jelentés meghallgatása után indítványoztatott, hogy az eddigi gyakorlat szerint minden egyházban tett **hagymányok**, fontosabb egyházi czélu építkezések külön jegyzőkönyvi szám alatt nyilvánossá tétessenek.

A határozattá vált indítvány értelmébe a vizsgáló küldöttségek ez évi jegyzőkönyve alapján az itt következő adatok hozatnak nyilvánosságra: Új-Létán 13000 frt költségbe kerülő templom épül s e folyó évben okt. 1-ig teljesen készen lesz. Nagy-Létán a lelkészlak — 500 frt költséggel — egy szobával bővített. Diószegen iskolatermek bővítettek, új székekkel elláttattak az átalakítás 1700 frtba került. Kakadon templomudvar, lelkész és tanítói lak 300 frt költségen új diszes deszka kerítéssel vétetett körül. Ugyancsak Kakadon Kovács Sándor buzgó egyháztag, ki lelke jó sugallatát követve már ezelőtt egyházi czélokra 600 frtot adott, ez adományát újabban 200 frttal gyarapította oly czélból, hogy e 800 frt mint alapítvány kezeltessek s míg a tisztelt hagyományozó él, a tőke jövedelméből, mindennemű egyházi adó tartozása fedezve le

gyen. Marjai Péter, ki a kakadi egyházból egyházlátogatása alkalmából ez örvendetes eseményt jelentette, különösen felhívja az egyházmegye figyelmét a nagy lelkü és hitbuzgó Kovács Sándor szép példájának megszinlelésére, minek folytán egyházmegyei gyűlés felkérte Esperes urat, hogy a jó lelkü adakozónak, ki átértette az irás szavait: „*kiki a mily mértékben vette az ajándékot, olyan mértékben sáfárkodjék abból*”, kitől, ha a jó Isten kegyes életét megtartja, még több szives adományt várhat egyháza, tehát ennek a nemes szívü egyháztagnak az egyházmegye elismerését, hálás köszönetét hivatalosan tolmácsolni sziveskedjék.

Hegyköz-szent-imrei egyház régi harangját önkéntes adományokból gyűlt 400 frt ráfizetéssel újból öntette.

Félegyházán 891-ik évben a hivektől egyházi czélokra 400 frt kegyadomány gyűlt össze.

Hegyköz-Szent-Miklóson Balázs Sándor hitbuzgó egyháztagnak a templomot 134 frt saját költségén körül kerítettette.

Mont Petriben Klobusiczky Béla rom. cath. vallásu birtokos a ref. egyháznak 20 frtot adományozott.

Ottományban Szabó Gyula birtokos jó előmenetelü elemi tanulóknak ösztöndíjúl az első és második közvizsga alkalmával 10—10 összesen 20 frtot adományozott.

Szalacson áldott emlékezetü Szabó Mihály szalacsi volt lakos már régebben hagyott az egyháznak 1/2 telek földet 1200 frt értékben és egy szőlőföldet 600 frt értékben, mely hagyetek mult évben ment az egyház használatába.

Ugyancsak Szalacson özv. Kovács Józsefné szül. Gulácsi Verónika urnő saját költségén diszes keresztelő edényt és tálczát vett a szalacsi egyháznak; továbbá két harang és pedig egyik teljesen a hivek adományából, ujonnan öntetett, a templom teteje pedig 600 frt költségen u'onnan zsindelyeztetett.

Felső-Ábrányban az iskola 117 frt költséggel ujonnan zsindelyeztetett, a templomban 50 frétt karzat kés ittett.

Széplakon több egyháztág 100 frtot adott az egyháznak, Liptai István rom. kath. vallásu iparos a reform. templomot minden dijnélkül bemeszelte.

Tótiban Tóth Zsuzsánna asszony a templomi szószék felibe 60 frtért csinos koronát készíttette t, az urasztalára Veres Ign'czné teritőt ajándékozott.

Micskén a templom 380 frt költséggel újpadokkal felszereltetett, a szószékre Balog Juliánna asszony teritőt készíttetett.

Poklosteleken a templom torony 368 frtnyi kiadással kijavíttatott, Bujdosó János rom. kath. vallásu, ottani lakos 30 frtért új urasztalát csináltatott. Róth Sámuel ágostai ev. vallásu polgár egyházi czélokra 100 forintot adott, Kóhner Adolf mózes vallásu, ottani lakos 30 frtot s több egyháztág együtt 63 frtot adományozott.

Margittán Altmann Mátyás mózes vallásu jóltevő 20 forintot, Szoták József rom. kath. vallásu 5 frtot adott. Néhai Pálffy Károly végrendeletileg hagyott az egyháznak 250 forintot, több egyháztág a templomkerítés kijavítására önként adott 122 frtot.

Mindezen jelenségek s különösen a szivből jött adományok nem nagy hangan, de ékesen beszélnek a jobbak vallásos buzgóságáról!

Jegyzette

MARJAI PÉTER,
e. m. jegyző.

7. Szöke János esperes beterjeszti a bihari, érmelléki és nagy-szalontai ev. ref. egyházmegyék megbizottainak a Nagy-Váradon felállítani ezéltotti prot. nőnevelő intézet ügyében Nagy-Váradon f. év július 29-én tartott értekezletének elnök Szabó Károly a bihari ev. ref. egyházmegye esperese által hozá azon kérés kíséretében megküldött jegyzőkönyvét hogy azt legközelebb megtartandó egyh. m. közgyűlésünk elé terjessze az értekezlet által elfogadott „elaboratum“ 10 példányával együtt.

Az értekezleti jegyzőkönyv és „elaboratum“ felolvastatván közgyűlésünk határozottilag kimondja hogy: a Nagy-Váradon felállítani szándékolt

internátussal egybekötött ev. ref. felső leány nevelő intézet ügyében megkezdett mozgalmat ma is helyesli bár s azt egész erkölcsi erejével támogatni szent kötelességének ismeri, — demeg van győződve teljesen a felől hogy valamint azon magasztos cél melynek elérésére amaz intézet felállíttatni szándékoltatik nem csupán e 3 egyházmegyének. hanem az összes magyar protestáns egyháznak fenállásával s virágzásával áll a legbensőbb egybeköttetésben, ugy annak megvalósítása is csak az összes magyar prot. egyházegyesített ereje, anyagi támogatása által eszközölhető. Enélkül e 3 egyházmegyének minden erőlködése csak magának a magasztos célnak árthatna s lehet időkre lehetetlenné tenni annak megvalósítását, mi pedig kedvezőbb időben sikerülne.

Ezen meggyőződéséhez képest a legvilágosabban és leghatározottabban kimondja ismét közgyűlés hogy egyházmegyénk — melyet speciális érdekei ugy sem Nagy-Váradhoz vonzanak — míg e magasztos ügy érdekében az összes magyar prot. egyház részvéte s áldozatkézsége meg nyerve nem lesz erkölcsi támogatásán kívül többel ahoz nem járul; csak az önkéntes adakozás útján lehető gyűjtést igéri.

Ezután a vett felhíváshoz képest bizotsági tagokul megválasztja közgyűlés ujolag Draveczky Béla v. tanácsbirót Nagy István e. t. birót és Végh József ér-semjéni lelkészt. Végül az értekezlet által küldött „elaboratum“ példányokat az egyházmegye tanácsbirói között bővebb tanulmányozás végett szétosztani randeli.

Fenti határozatnak és intézkedéseknek a kiküldött bizottsággal az elnökség útján leendő közlésére Szöke János esperes felkéretik.

8. Olvastatott a szatmári ev. ref. egyházmegye esperesének 82/892. sz. átirata s az a mellett megküldött „szatmári protestáns irodalmi kör“ alakulására vonatkozó alapszabály tervezet s azon felhívás, melyben a körnek célja és feladata körvonalozva van, s mely a tulterjeszkedő catholicismus által felidézett harcz felvételére buzdit.

A catholicismus törekvéseinek ellensulyozására alakult „szatmári prot. irodalmi kör“ eszméje a mennyire fontos és munkássága céljában messze kiható hasznos törekvé-

seknek kuttorrása; annyira pártolás és hozzájárulásra méltó.

Ugyanazért ez egyházmegyei gyűlés a megalakult kört, mint a protestáns szellemet és érzületet ápolni és éltetni törekvő testületet örömmel üdvözli. Ez egyházmegye mint testület az alapító tagok sorába belép, s a kebelében élő lelkészeket szellemi támogatásra nt. Szöke János esperes ur útján felhívja, kit is az alapító tagsági díj lefizetése iránti intézkedésre is felkér.

9. Olvastatott az érm. ev. ref. e. m. lelkészi kara által f. év augusztus 8-án Székelyhidon tartott értekezlete jegyzőkönyvének 2-ik száma melyben határozatilag kimondatik, hogy az egyházmegyei papi könyvtár — főként a hozzá juthatás s használhatás könnyítése végett — ezentul az egyházmegye központján Székelyhidon helyeztessék el. Mivel pedig székelyhidi lelkész idős Szabó József a könyvtárnokságot elfogadni mint a multban ugy most is semmi szin alatt nem hajlandó esperes ur felkéretik, hogy a székelyhidi tanítói karnak egyik tagját kérje fel e tiszt elvállalására s a könyvtárnak befogadására.

Egyszersmind határozatilag kimondja lelkészi értekezlet azt is, hogy ezentul az egyházmegye papi könyvtárának tagjai közé az egyházmegye tanítói közül azok, kik akarnak 1 frt évi tagsági díj befizetése mellett beléphetnek.

Az egyházmegye lelkészi karának itt beterjesztett határozatait közgyűlés helyben hagyja s egész terjedelmökben megerősíti.

10. Olvastatott az érmelléki ev. ref. papi értekezlet f. évi Aug. 8-án tartott ülésének a módosított tanítói nyugdíjtörvény azon intézkedése tárgyában hozott határozata, mely szerint minden tankötelestől, a nyugdíjalap gyarapítására, fejenként évről-évre 15 kr. szedessék az iskolaszék által. A határozat kellő indokolás mellett kéri egyházmegyei közgyűlést, miszerint az egyházkerület hozzájárulásával felterjesztés intéztessék a miniszterhez, oly célból, hogy a 15 kros nyugdíj alap járulékok nem a felekezeti iskolaszékek, hanem a községi költőt községi kezelő előljáró által szedessenek.

A tárgy kellő megösmerése és átértése céljából felolvasatott az 1875. évi XXXII-ik törvényczikkben foglalt tanítói nyugdíjtörvényt módosító 1891. évi XLIII. törvényczikk 10-ik §-a. mely ezt mondja: „A nyugdíj és gyám-alap jövedelmei közé felveendő az oly népoktatási tan-

intézetekbe járó tankötelesek után hozzájárulás czimen évenként fizetendő 15 kr, mely tanintézetek tanítói a nyugdíjra jogosítottak sorába felvételtek. Ezen hozzájárulási díj első sorban a szülőktől szedendőbe, másodsorban az iskola fentartók stb. Ugyszintén felolvasatott a nevezett törvényczikk 12-ik §-a, melyben egyebek mellett határozottan ez áll: „a felsorolt díjakat az iskola-fentartók, illetve felekezeti és községi iskoláknál az iskolaszékek saját szavatosságuk mellett kötelesek minden polgári év első két havában a községi adópénztárba beszolgáltatni. illetőleg a behajtás iránt intézkedni“ stb.

A felolvasott törvényszakaszokból világosan érthető, miszerint a tankötelesek által fizetendő 15 kr-os járulékok az iskolaszékek által szedendők, tehát felekezeti iskoláknál, a lelkészt is magában foglaló egyházi hatóságnak kell a járulékokat beszedetni. E tekintetben egyházmegyei gyűlésünk a lelkész értekezlet álláspontjára helyezkedne, elfogadja a fent jelzett határozat indoklását s beismeri, hogy a törvény súlyos és nehéz terhet ró az iskolaszékekre, illetve a felekezeteknél mondhatni mindent intéző lelkészekre. Az egyház és iskolák fentartására megkívántató minden adó eddig is az egyházi előjáróság által szedetett és szedetik ma is és a tapasztalás hangosan bizonyítja, hogy sokszor a legtöbb helyen mily visszatetszést és háborúságot szül az adóterhek behajtása; az adózó közönség az illető szülék, ebben is egy újabb adónemet látnak. s mert azt a lelkész vezetése alatt álló egyházi hatóság követeli, egyház és lelkész ellen fognak zugolódni, zajongani, sőt nem kevés helyen pártot; ütni a lelkészek ugyan, mint sok más esetben, ezzel szemben is meg harcolhatnak a nehéz harcot, de az ő kesergetésök mellett sokat hanyatlik az egyházas vallásos érzület, úgy tüntetvén fel az egyházi és lelkész ellenes izgatók magát az egyházat is, mint a mely újabb, újabb egyházi és iskolai adónemekről gondoskodni meg nem szünik. Nem feltételezhető, sem e törvényhozásról, sem az államkormányról, hogy a lelkészi állást és egyházi intézményt — másként

is elintézhető — nehéz kötelesség teljesítésével saját hitfeleikkel idegenségbe hozza s szembeállítsa; de meg nem is illő lelkészi és egyházi intézményhez a folytonos adóztatás és adószedés mert az mindenkor gyűlölködést idéz elő épen azok közt, kiknek egymás szeretetére lenne szükségök. Tapasztalati igazság az is, hogy a nép, községi, polgári uton kivetetett és beszédetett bárminemű terhet könnyebben elvisel, hivebben teljesít mint egyházi terheket bár azok csak krajczárokból állanak is.

Igaz, hogy a törvény szerint a fizetni vonakodókkal szemben a községi előljáróság segítése igénybevehető, de ez nem enyhíti, sőt fokozza a jelzett idegenséget és gyűlölködést.

Mindezen okokból egyházmegyei gyűlés egyhangu határozattal kimondja, hogy a neheztelt kérdésben a lelkész értekezlet megállapodásait osztja, az egész ügyet egyházkerületi gyűlés pártolásába ajánlja, kéri, hogy az egyházkerületi gyűlésből, vagy a püspöki hivatal által felterjesztés intéztessék a nagymélt. miniszterhez, oly intézkedés eszközésére, mely után a felekezeti iskolaszékek a 15 kros nyugdíjalpjarulékok kivetése és behajtása alól felmentetvén a kivetés és behajtás az iskolaszékek által évről-évre kiállítandó tankötelesek kimutatása alapján, községi előljáróság által eszközöltessék. Addig is pedig, míg az egyházkerület remélt jóakaratu intézkedése a várt eredményt meghozná, a kebelbeli lelkipásztorok utasítatnak, hogy saját egyházuk presbyteriumai által hozandó határozattal keressék meg illető községi előljáróságaikat, hogy az előre is kellemtlennek látszó, visszatetszést szülő eljárástól iskolaszékeinket, közvetve a lelkészeket kiméeljék meg s a tanítói nyugdíjalapi 15 kros járulékokat a készséggel kiszolgáltató kimutatások alapján közvetlen közegeik által vettessék ki és szedessék be.

II. Olvastatott a kólyi ev. ref. egyházi előljáróság kérelme, melyben előterjesztvén, hogy a közelmúltban

egyesített fi és leányiskola különválasztását a megszaporodott növendékek száma követeli; s egy új leány iskola építését megengedni kéri. Egyszersmind beterjeszti a felállítani szándékolt új leánytanítói hivatal részére kiállított fizetés levelet s kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy azt végmege erősítés végett a főtiszt. egyházkerületre felterjeszteni kegyesen méltóztassék.

A bejelentett intézkedés mint az egyház szellemi és anyagi életében haladást tanúsító jelenség örvendetes tudomásul vétetik, az új iskola különválasztása s egy új iskola építése engedélyeztetik, a beterjesztett tanítói fizetés levél végmege erősítés végett a főtiszteletű egyházkerületre pártolólá g felterjeszteni rendeltetik.

12. Olvastatott a szalacsi ev. ref. egyház előljáróságának lelkész és gondnok aláírásával beadott kérvénye, melyben előadatik, hogy a szalacsi ev. ref. egyház kisebb fitanítói állomásának rendszeresítése végett a két fitanítói fizetés pótlása s ezzel kapcsolatban felmerült költségei fedezésére egyházi adó kivetést tervezett s ennek kivetési kulcsát mege erősítés végett már az 1891-ik évi egyházmegyei közgyűlésre beterjesztett. Az egyházmegyei közgyűlés azonban jegyzőkönyvének 17-ik száma alatt hozott végzésében azt meg nem erősítvén, most újabb kivetési kulcsot állapított meg az egyházi előljáróság, mely az 1891-ik és 1892-ik év alatt beterjesztett jegyzőkönyvi kivonatok bizonyossága szerint az egyházi és egyházközségi tanács által elfogadtatott. Kéri tehát az egyházi előljáróság az egyházmegyei közgyűlést ezen újabban készített s beterjesztett kivetési kulcs mege erősítésére.

A beterjesztett jegyzőkönyvekből meggyőződévén közgyűlés arról, hogy ez újabb kivetési kulcs mind az egyháztanács, mind az egyházközségi tanács által elfogadtatott, készséggel ad helyet az egyházi előljáróság kérvényének s az annak kapcsában beterjesztett pótló kivetési kulcsot mege erősíti.

13. szám. Olvastatott Pap Károly szent-jobbi gondnok és presbytertársai kérvénye, melyben előadják, hogy a szőlő kipusztulása következtében a lelkészi és tanítói fizetés borjárandóságát többé természetben nem fizethetvén, hajlandók az egyházközség tagjai tartozásukat régi itczénként 5 krajczárjával megváltani, ez esetben a borváltság czimén lelkész jövedelme, évi 96 frt, tanítóé pedig évi

48 frt lenne; minthogy pedig az egyházközség szegény sorsu nagy többsége — a többi egyházi terhek mellett — e kötelezettségnek megfelelni képtelen, kéri egyházmegyei gyűlést, hogy az em'ített 144 frt évi teher fele részét az egyházközség tagjai teljesítvén, másik fele részét, addig míg a szentjobbiak szőlőjüket újra telepítik, az egyházmegye pénztára viselje.

Az egyházmegye nem szünik meg szükölködő egyházközségei irányában minden lehető alkalommal jóindulatot tanusítani, de a jelzett célra semminemű alappal nem bírván, a kérést nem teljesitheti, hanem utasítja a szentjobbiakat, hogy más hasonló körülmények közt levő szegény sorsu egyházak jó példáját követve, találjanak kedvező utat módot p. o. birtok aránylagos egyházi, adózási rendszert, melynek alapján kötelezettségöknek e tekintetben is megfelehetnek.

14. Olvastatott az Asszonyvásári ref. egyház képviselőjében Vecsei Sándor lelkész és Kovács József egyház gondnok által beterjesztett kérelem, mely szerint, a néhai Erdei János által hagyományozott ingatlanok felett, örök hagyó nagy koru örököse Erdei Imre, és az egyház község közt létre jött egyesség helyben hagyását kéri.

A beterjesztett egyesség helyben hagyatik, s az asszonyvásári ref. egyház előjárói felhatalmaztatnak, hogy az egyesség alapján, a hagyaték birói át adását eszközölhessék egyszersmind pedig legfelsőbb jóváhagyás végett, az egyház kerületre pártolólág felterjesztetni határoztatik: mert néhai Erdei János végrendeletében, *határozottan*, ingatlan vagyonának csak $\frac{1}{4}$ részét hagyja az asszonyvásári ref. egyháznak, a másik $\frac{1}{4}$ -ét pedig hagyja a *hivőknek*, mely mint határozatlan kifejezés birói ítélet tárgyát képezhetik s így egy bizonytalan kimenetelű perbe sodorhatná az egyházat. Míg ezen egyesség szerint biztosan és azonnal megkapja az egyház nemcsak a neki határozottan hagyományozott $\frac{1}{4}$ részt hanem a *hivőknek* hagyományozott $\frac{1}{4}$ résznek is fele vagy is az egész vagyonnak $\frac{3}{8}$ részét. Ugyan azért ezen egyes-

séget nem csak az egyház tanács, hanem az egyházi közgyűlés is annyival örömebb fogadta el, mert ebben örök hagyó általános örökösének Erdei Imrének az egyház iránti jó indulatát ismerte fel. Hogy a hagyományozott ingatlanhoz nem ragaszkodott az egyház község, az nem csak azért történt, mert a földek különböző természetűek; s apró darabokban szét szórta allanak a határon, és így az okszerű s jövedelmező gazdálkodást csak nem lehetetlenné teszik, hanem azon kényszerűségnél fogva, mert az általános örökös Erdei Imre csak azon feltétel alatt ajánlotta meg a hagyatéki ingatlanok $\frac{3}{5}$ része becsértékének kifizetését, ha az ingatlanok neki osztatlanul hagyatnak meg.

Minthogy pedig ezen hagyomány ingatlan vagyont képvisel, határozatilag kimondatik, hogy az alapítványt fog képezni, s csak kamatait használhatja az egyházközség szükségletei fedezetére.

15. Olvastatott Vecsei Sándor és Zsigő Endre egyházmegyei kiküldött tanácsbíráknak jelentése, az albisi egyház iskola termékének kétfelé osztása tárgyában.

Miután a küldöttség jelentéséből láthatólag az Albisi egyház előjárói azon kívánatuktól, hogy az iskola terem kétfelé osztassék s külön leányok tanítója állittassék — elállottak; s továbbra is az egy tanító tartása mellett maradni óhajtanak: ezen kívánatuk tudomásul vétetik ugyan, azonban ily határozatlan maguk tartásáért az egyházmegyei közgyűlés nem tetszését, sőt megrovását kénytelen nyilvánítani, egyszersmind pedig a küldöttségnek méltatlanul okozott 9 frt költség megfizetésében az egyházközséget elmarasztani.

16. Thamássy Lajos e. jegyző előterjeszti, hogy Aranyi György bogyoszlói lelkész az egyházmegye f. évi tavaszi közgyűléséhez beterjesztett kérvényére ugyanazon egyházmegyei közgyűlésnek 27. szám alatt hozott határozata ellen semmiségi panaszt adott be az egyházkerületi közgyűléshez s ezt azon állításával is okadatolta, hogy az egyházmegyei közgyűlés kérvényét minden vizsgálat nélkül utasította el, mint ez az egyházkerületi f. év május havá-

ban tartott közgyűlési jegyzőkönyvének 126-ik számában olvasható,

Miután pedig egyházmegyei közgyűlésünk ez ügyben azért nem tartott vizsgálatot, mert a beterjesztett kérvény elintézése azt egyáltalán nem kívánta, s azt épen ez oknál fogva maga kérvényező sem kérte: természetes, hogy a semmiségi panaszban előhozott amaz állítás nem egyéb mint minden alapot nélkülöző vádolása az egyházmegyei közgyűlésnek az egyházkerületi közgyűlés mint felsőbb hatóság előtt.

Annálfogva indítványozza, hogy Aranyi György lelkész ezen tettéért az egyházmegyei közgyűlés által jegyzőkönyvileg rovassék meg.

Az indítvány közgyűlés által egyhangulag elfogadtatik s Aranyi György lelkész egyházmegyei közgyűlésünknek az egyházkerületi közgyűlés előtt minden alapot nélkülöző vádolásáért jegyzőkönyvileg megrovatni határoztatik.

17. Szöke János esperes előterjeszti Gulya György első lelkész képességi vizsgát letett jeles ifjunak, ki egy év óta az ő oldala mellett mint segéd-lelkész működik, azon kérelmét, hogy egyházmegyénkbe mint rendes segéd-lelkész kebeleztessék b.

Közgyűlés Gulya György ifju atyánkfia kérelmének örömmel helyet ad s őt mint rendes segéd lelkészt az egyházmegyébe ezennel bekebelezi.

18. Ugyancsak Szöke János esperes előterjeszti a V. Ábrányi egyházban működő Szabó Márton tanítónak azon kérelmét, mely szerint mint okleveles rendes tanító ez egyházmegyébe bekebeleztetését kéri.

Közgyűlés Szabó Márton V. Ábrányi tanító kérelmének helyt ad s őt mint rendes tanítót ez egyházmegyébe ezennel bekebelezi.

19. A Poklosteleki egyház előjárói kéri, hogy miután a próba évet kitöltött ideiglenes tanító *Fazekas Sándor* most már állandó tanítónak elválasztatott mint ilyen megerősítsék.

A kérelemhez képest Fazekas Sándornak állandó tanítókénti elválasztatása helyben hagyatik, megerősítettik s bekebeleztetik.

20. Olvastatott Kecskés János érmelléki tanító egyleti elnöknek jelentése, mely mellett az 1892-ik évi május 1-én tartott egyleti gyűlés jegyzőkönyvét bemutatja s kéri,

hogy a XI. sz. határozat szerint pénz és könyvtárnokká megválasztott Borbély Lajos e minőségében megerősítessék.

A jelentés tudomásul vétetik s Borbély Lajos székelyhídi kisebb fitanító mint megválasztott egyleti pénz és könyvtárnok állásában megerősítettik.

21. Rendkívüli államsegélyért folyamodtak: Bán Sándor, Csuka Ferencz lelkészek, Sárközi Gábor, Lipcsei Ignác, Vida Ferencz, Seres János, Szathmári János, Szabó Márton, Kágyi József, Juhász János, Pálfi Miklós, Fazekas Sándor tanítók.

Csekély fizetésükre s szegénységükre való tekintetből mindannyian segélyre ajánltatnak.

22. Reform. segélyegyleti segélyért folyamodnak: a kólyi, a-ábrányi, kereszturi, petrii, adonyi, szent-jobbi és poklosteleki egyházak.

Mint szegény s részben más felekezet és nemzetiség közé ékelt kis egyházak a kért segélyre melegen ajánltatnak.

Közalap segélyért folyamodnak:

23. K. Szabó József alsó-ábrányi lelkész. E más felekezet s nemzedék közt levő legkisebb anyaegyházunkban szolgáló s missiót teljesítő végetlen csekély fizetésű vagyontalan lelkész 150 frt segélyre ajánltatik.

24. Fazekas Mihály g.-petrii lelkész. E 72 éves, évek óta teljesen világtalan, segédet tartani kénytelen, vagyontalan lelkész 150 frt segélyre ajánltatik.

25. Csuka Ferencz ap.-kereszturi lelkész. Ez igen csekély jövedelmű egyházban szolgáló, valódi missiót teljesítő, vagyontalan családos ifju lelkész 150 frt segélyre ajánltatik.

26. Sass Károly albisi lelkész. Ez elaggott, vagyontalan, gyermekei neveltetése miatt eladósodott lelkész 150 frt segélyre ajánltatik.

27. Lénárt Péter uj-létai lelkész. Az alakulás nehézségeivel küzdő uj-létai egyházban szolgáló ezen igen nagy családú s csekély fizetésű, vagyontalan sőt tetemes adóssággal terhelt lelkész 100 frt segélyre ajánltatik.

28. Balog Imre kéczi lelkész. E szegény kisdud egyházban csekély fizetésért szolgáló, s e miatt nehéz körülményekkel küzdő lelkész 100 frt segélyre ajánltatik.

29. Kalas István ér-tartsai lelkész. E csekély fizetésért buzgón szolgáló adóssággal terhelt családos ifju lelkész

100 frt segélyre ajánltatik.

30. Sipos János tóti lelkész. E vagyontalan, kevés fizetésért szolgáló családos lelkész 100 frt segélyre ajánltatik.

31. Egeresi Imre kólyi lelkész. A filoxera által tönkretett kólyi kis egyháznak e csekély fizetésü, családos lelkésze 100 frt segélyre ajánltatik.

32. Ungvári Gyula poklosteleki lelkész. E csekély fizetésü, missiót teljesítő vagyontalan lelkész 100 frt segélyre ajánltatik.

33. Szathmári János m. petrii előkönyörgő. E kisdud leány egyházban más felekezet s nemzetiség között dicséretesen működő előkönyörgő tekintve fizetésének a megélhetésre elégtelenségét s vagyontalanságát 80 frt segélyre ajánltatik.

34. Az alsó-ábrányi egyház. Egyházmegyei közgyűlésünk teljes tudomással birván az alsó-ábrányi egyház kérésének szükségességéről s a gyülekezet teljes szegénységéről, e legkisebb, más felekezet s nemzetiség között levő, missiót teljesítő egyházunkat összeomlással fenyegető papi lakának jó karba helyezése végett 150 frt segélyre ajánlja.

35. Az ér-adonyi egyház. Közgyűlés teljes tudomással birván e kisdud egyház szegénységéről, templomának, papi lakának rozzant állapotáról, azoknak kijavíthatása végett 150 frt segélyre ajánlja.

36. A m.-petrii leány egyház. Ez igen szegény, más felekezet és nemzetiség közé ékelt kisdud leány egyház az előkönyörgői lak kijavíthatása végett 150 frt segélyre ajánltatik.

37. Az albisi egyház. Épületeinek kijavítására s átalakítására az elmúlt években sokat áldozott ezen elszegényedett egyházat, épületeinek végleges renoválása végett 150 frt segélyre ajánlja közgyűlésünk.

38. A poklosteleki egyház. E szegény, de igyekvő kis egyházat, templomának a múlt évben nagy költséggel történt renoválásából származott adósságának törlesztése végett 150 frt segélyre ajánlja közgyűlésünk.

Birósági ülés jegyzőkönyve.

Felvétellett Székelyhidon 1892. augusztus 9.

39. Szöke János esperes előadja, hogy f. év június hó 8-iki kelettel az uj-létai egyház 14 tagja által aláírt több

pontból álló vádlevél adatott be hivatalához, uj-létai lelkész Lénárt Péter ellen. E vádpontokat azonnal megküldte vádlott lelkésznek, felhiva őt, hogy védelmét azok ellenében írásban terjessze be hozzá mielőbb. Majd tudomására jutván az uj-létai egyház belső békéjének teljes felzavarodása kiküldte Konrád László világi s Szathmári Sándor egyházi tanácsbirákat, hogy a helyszínén vizsgálatot tartsanak a Lénárt Péter lelkész ellen beadott vádpontokra nézve. Kiküldöttek az uj-létai egyházban f. év auguszt. 3-án megjelentek, a vizsgálatot megtartották s az erre vonatkozó jegyzőkönyvet hozzá beterjesztették. Mit is a többi ez ügyre vonatkozó iratokkal együtt az összeült fegyelmi bíróságnak további eljárás végett ezennel átadja.

Összeült fegyelmi bíróság már az előleges conferentián látván a beterjesztett iratokból, hogy a Lenárt Péter lelkész ellen beadott vádak között csak egy van olyan, mely ha teljesen bebizonyíthatnák canonicus bünként nehezednék vádlottra, - mert a másik ilyen vád az idő szerint tekintetbe sem vehető, mivel vádlott lelkész azért már megindította a becsületsértési pört a polgári bíróság előtt annak szerzője ellen, s így annak mikénti eldölte fogja meghatározni, vajon e vád fentartható-e, vagy nem, - míg a többi vádak figyelemre is alig méltók — meggyőződött egy felől arról, hogy a beadott vádak alapján lelkésznek állásáról, vádlói által kivánt, elmozdítása egyházi törvényeink szerint ki nem mondható, másfelől meggyőződött, arról is különösen kiküldött tanácsbirák előterjesztése folytán, hogy Lenárt Péternek az uj-létai egyházban lelkészi hivatalában megmaradása beláthatatlan zavarokat s általában a legrosszabb eredményeket szülné, mert ő makacs, s összeférhetetlen természetével itt épen úgy tarthatatlanná tette magát mint ama két egyházban, melyekből hasonló okok miatt szinte távoznia kellett.

Ily helyzetben teljes megnyugvással vette fegyelmi bíróság fő vádló Molnár József uj-létai egyház gondnoknak a beadott vádlevelet aláírt társai nevében is előtte kijelentett azon nyilatkozatát, hogyha Lénárt Péter ur kötelezi magát arra, itt a bíróság előtt kiállítandó kötlevélben, hogy lelkészi állását uj-létán önként elhagyja, az esetben beterjesztett vádjaikat illetőleg a bíróság határozat hozatalának felfüggesztését kérik. Molnár József egyházgondnoknak ezen nyilatkozata közöltetvén Lénárt Péter lel-

késszel, ő e feltétel elfogadására hajlandónak nyilatkozott azon esetre, ha neki a folyó éven kívül még legalább egy év engedtetik ügyei rendezésére, új hivatali állás szerzésére, mit is ő csere útján gondol elérhetni; ez esetben alázatosan kérve a nt. egyházmegyének hathatós támogatását is.

Fegyelmi bíróság ezen nyilatkozatok után határozatilag kimondja, hogy ezen fegyelmi ügyben a határozat hozatalt ez idő szerint felfüggeszti, s hozzájárul azon vádlók és vádlott közös megállapodásához, hogy Lénárt Péter lelkész itt a bíróság előtt kiállítandó s kölcsönösen aláírandó kötelező nyilatkozatban kötelezi magát arra, hogy új-létai lelkészi hivatalát az 1893-ik év december 31-én önként elhagyja. Egyszersmind tekintve különösen lelkésznek igen nagy családját s nagy részt neveletlen gyermekeit, kilátásba helyezi lelkész részére fegyelmi bíróság az egyházmegye jóakaratu támogatását a csere eszközésében, s erre nézve utasítja saját érdekökből vádlókat is, mint az új-létai egyház előjáróit, határozottan kijelentvén, hogy csak a csere az, mely által egymástól egyház és lelkész megszabadulhatnak és a csere csakugy eszközölhető, ha arra egyház és lelkész önmegtadással törekeshnek.

Ezután a kötlevél fentebbi tartalommal bírósági jegyző által megíratván s a bíróság ugyszintén vádlók és vádlott előtt felolvastatván helyben hagyatott s vádlók és vádlott által aláíratott.

Végül utasittatván jegyző, hogy az eredeti kötlevelet hiteles másolatban mindkét félnek adja ki: ez ügy befejeztetett.

Az 1. 3. 7. 9. 12. 16. 17. 18. 21. 38. 39. számokat jegyzette Thamássy Lajos e. fj. A 14. 15. 19. számokat Garán Dániel v. fj. A 2. 4. 5. 6. 10. 13. számokat Marjai Péter e. j. A 8. 11. 20. számokat Váradi Soma v. j.

Hitelesített. Székelyhidon, 1892. szeptember 22.

Draveczky Béla v. t.

Vecsey Sándor v. t.

Garán Dániel v. j.

Váradi Soma v. j.

Thamássy Lajos e. j.

TÁRGYMUTATO.

Az egyházmegyei tisztikar lemondása bejelentetik, az új választás elrendeltetik s erre nézve a kellő intézkedések megtéteknék. 1-ső sz.

Fráter Imre egyh. m. gondnok azon nyilatkozata, hogy a zsinaton ezentul személyesen óhajtja képviselni egyházmegyénket örvendetes tudomásul vétetik. 2. sz.

Szöke János esperes hivatalos jelentése a tavaszi közgyűlés óta általa végzett ügyekről helyeslőleg tudomásul vétetik. 3. sz.

A folyó évi canonica visitatióról beterjesztett esperesi jelentés tudomásul vétetik. 4. sz.

Az álmódi, új-létai, tóti, micskei és szentjobbi egyházi elnökségek és tanítók felhivatnak, hogy a népoktatás terén reájok váró kötelességeknek szigoru felelősség terhe alatt megfelelni igyekezzenek. A félegyházai presbyterium pedig komolyan figyelmeztetik, hogy az egyház temetőjét ne tartásák közlegelőnek, hanem kellő kegyelettel gondozzák. 5. sz.

Az elmúlt 1891-ik évben egyházmegyénk egyes egyházaiban tett hagyományok fontosabb egyházi czélú építkezések és adományozások részletezve nyilvánosságra hozatnak. 6. sz.

A N.-Váradon felállítani szándékolt prot. felső nőnevelde ügyében kiküldött bizottság értekezletének megküldött jegyzőkönyve felolvastatik s arra határozat hozatik. 7. sz.

A „szathmári protestáns irodalmi kör“ alapszabály tervezete, a hozzá csatolt felhívással együtt a legmelegebben fogadtatik, s egyházmegyénknek az alapító tagok sorába belépése elhatároztatik. 8. sz.

Az egyházmegyei papi könyvtárnak Székelyhidoni elhelyezése kimondatik, s elhatároztatik, hogy a könyvtári tagok közé ezentul a tanítók is beléphetnek. 9. sz.

Az országos népiskolai törvény azon intézkedésére, mely szerint a tanítói nyugdíj alapjárára az iskolás gyermekektől szedetni rendelt 15 kros adónak beszedése az iskolaszékeknek tétetik kötelességül, felekezeti iskoláinkra való tekintetből a főtiszteletű egyházkerület figyelme felhivatni határoztatik. 10. sz.

A kólyi egyháznak a jelenlegi egy iskola külön választása, egy új iskola építése engedélyeztetik, s a beterjesztett

tanítói fizetés levél végmege erősítés végett a főtiszteletű egyházkerületre felterjesztetni rendeltetik. 11. sz.

A szalacsi egyház által beterjesztett egyházi pótadó kivetési kulcs megerősítettik 12. sz.

A szent-jobbi egyház előjáróságának azon kérelme, hogy a borválság czimén lelkész és tanító részére az egyháztagnak által évenként fizetendő 144 frtnak fele részét az egyházmegye pénztára viselje nem teljesíthetők. 13. sz.

Az asszonyvásári egyház előjáróságának örökhagyó néhai Erdei János nagykorú örökösével Erdei Imrével kötött egyesség helyben hagyás s végmege erősítés végett a főtiszteletű egyházkerületre felterjesztetni rendeltetik. 14. sz.

Az albisi egyházba az iskola termék két részre osztása végett kiküldött bizottság jelentését eljárásának eredményéről beterjeszti. 15. sz.

Aranyi György bogvoszlói lelkész az egyházmegyei közgyűlésnek alaptalan vádolásáért megrovatni határoztatik. 16. sz.

Gulya György ér-mihályfalvi segéd-lelkész mint rendes segéd-lelkész egyházmegyénkbe bekebelezetik. 17. sz.

Szabó Márton A.-Ábrányi tanító rendes tanítóul bekebelezetik. 18. sz.

Fazekas Sándor tanítónak Poklosteleken állandó tanítóul lett megválasztatása helyben hagyatik, s nevezett tanító egyházmegyénkbe kebelezetik. 19. sz.

Tanító egyleti elnök Kecskés János jelentése tudomásul vétetik s Borbély Lajos egyleti pénz és könyvtárnokká választása megerősítettik. 20. sz.

Segély kiosztás 21—38. sz.

Birósági ügy. 39. sz.

Kiadta: *Thamássy Lajos, e. főjegyző.*
